

Posudek bakalářské práce

Tereza Bílková, *Obraz šlechtice v kronikářské tvorbě 14. století.*

Bakalářská práce

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta

Ústav českých dějin, Praha 2012, 89 str. rkp.

Tereza Bílková si zvolila pro svou bakalářskou práci zajímavé a slibné téma obrazu šlechty v narativních dílech české historiografie 14. století. Logická a účelně sevřená pramenná základna je tvořena kronikami, sepsanými za vlády prvních dvou Lucemburků na českém trůně, tj. tzv. Dalimilovou kronikou, Zbraslavskou, Františka Pražského, Beneše Krabice z Weitmile, Přibíka Pulkavy, Jana Marignoly a Neplachovou. Hlavním cílem Terezy Bílkové, jak z práce vyplývá, je celkové podchycení jednání české šlechty a jejího vnímání zmíněnými kronikáři. Uvědomuje si ovlivnění historického vyprávění subjektivitou autora a cílem, s nímž autor kroniku sepisoval. Základní metodou její práce je tedy metoda historiografická.

Po poněkud stručnějším úvodu Tereza Bílková zcela správně podniká nezbytné vymezení tématu, kdy pomocí terminologického exkurzu definuje vnímání šlechtictví a šlechtické vrstvy ve zkoumaném období. V této pasáži bakalářské práce úzce vychází z děl Josefa Macka a polského medievisty Wojciecha Iwańczaka. K rozboru dobových pojmů vázících se ke šlechtě Tereza Bílková přidává i kapitolu o dvorských úřadech, jež náležely k „profesní“ dráze aristokratů. V pouze zdánlivě s tématem nesouvisející kapitole o králi jako ideálním rytíři kolegyně ukazuje na postavě panovníka jako nejpřednějšího aristokrata království a vzoru pro veškerou šlechtu kvality, které má ideální šlechtic – rytíř mít.

Po důkladně zpracovaných úvodních kapitolách se Tereza Bílková dostává k samému jádru své práce. V obecné kapitole o kronikářství opakuje základní teze práce o subjektivitě a tendenci středověké historiografie. Tentokrát bych však s autorkou částečně polemizoval v její až přílišné kritičnosti vůči středověkým kronikářům. Doporučil bych jí ještě prostudování výborné knihy francouzského historika Bernarda Gueného *Histoire et culture historique dans l'Occident médiéval* (Paris 1980, 2. vyd. 1991).

Poté již následují kapitoly o jednotlivých dílech. Tereza Bílková v nich nejprve ve stručném medailonku představí autora kroniky a vyloží nezbytnou základní charakteristiku pramene. Dále pak uvádí jednotlivá líčení, v nichž vystupuje šlechta, a na jejich základě

rekonstruuje pohled kronikáře na tuto společenskou vrstvu. Autorka často nechává mluvit samotné prameny.

V kapitole o kronice tzv. Dalimila je však množství citovaných pasáží disproporčně rozsáhlé na úkor samotné interpretace, jež by mohla být rozvinutější a preciznější. Zvláště nadbytečné mi přijde značné citování Dalimilových pasáží z nejstarších dějin, které jsou převzaté z Kosmovy kroniky. Zde Tereza Bílková spíše mohla v odstavci či dvou shrnout posun chápání předáků země od Kosmy k Dalimilovi.

Naopak povedená kapitola rozebírající Zbraslavskou kroniku sleduje přehlednou koncepci od terminologické glosy přes ukázání mocenského postavení šlechty na základě výrazných postav aristokracie (např. Záviše z Falkenštejna) a přes pasáž o šlechtické reprezentaci (pasování, královské festivity a turnaje) až po negativní rysy šlechty, které Petr Žitavský kritizuje. Na část o Zbraslavské kronice navazuje kapitola o díle Františka Pražského, která velmi pěkně srovnává Františkovy řádky s jeho hlavním pramenem, kronikou Petra Žitavského.

Také při povedeném rozboru kroniky Beneše Krabice z Weitmile využívá Tereza Bílková logickou a dobře zvolenou strukturu své práce, tj. mocenské postavení šlechty – reprezentace – negativní rysy z pohledu kronikářova. Pochválil bych i uvědomování si, že u Beneše Krabice z Weitmile se nejedná na rozdíl od Přibíka Pulkavy o oficiální kroniku objednanou Karlem IV., ač samotný autor deklaruje svou touhu vytvořit „oficiální“ královskou kroniku.

V kapitole ke kronice Přibíka Pulkavy, oficiálního kronikáře Karla IV., by šlo snad ještě lépe a precizněji vysledovat císařovu koncepci šlechty a její role v království.

Rozbor kroniky Jana Marignoly je zajímavý především pro pohled cizince na české dějiny a jeho čtení starších kronik (hlavně Kosmy), které užil jako prameny. Z analýzy Terezy Bílkové lze vyčíst toto jiné Marignolovo vnímání české historie, které kolegyně správně zdůrazňuje.

Posledním zkoumaným pramenem je Neplachova kronika. Vzhledem k autorově koncepci světové kroniky a převládající analistické formě zápisů tento pramen nepodává příliš mnoho relevantních informací ke studovanému tématu. Tereza Bílková to dokládá citacemi míst, v nichž se objevuje česká šlechta.

Vyzdvihl bych také autorčiny dílčí exkurzy ke vnímání Záviše z Falkenštejna jednotlivými kronikáři, které by jistě mohly být rozvinuty do hlubší, specializované studie, k níž kolegyně nepřímou pokládá základy v závěru své práce.

Z hlediska formálního práce splňuje všechny požadované náležitosti. K jazykové stránce práce bych měl pouze drobnou výtku k občasným delším, asyndeticky spojeným souvětím. Jejich rozdělení nebo podřadné uspořádání vět by v těchto situacích ještě vylepšilo jinak pěkně napsaný text.

Tereza Bílková tedy splnila podmínky kladené na bakalářskou práci, a proto doporučuji její práci k úspěšné obhajobě. Navrhuji známku velmi dobře.

V Praze 29.8.2012

Mgr. Jan Vojtíšek